

Suvestinė redakcija nuo 2009-07-15 iki 2010-12-09

Įsakymas paskelbtas: Žin. 2008, Nr. [148-5964](#), i. k. 10820AAISAK00VAS-15

**VIEŠOSIOS ĮSTAIGOS AUDITO IR APSKAITOS TARNYBOS DIREKTORIAUS
Į S A K Y M A S**

**DĖL 15-OJO VERSLO APSKAITOS STANDARTO „INVESTICIJOS Į
ASOCIJUOTĄSIAS ĮMONES“ TVIRTINIMO**

2008 m. gruodžio 17 d. Nr. VAS-15
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo (Žin., 2001, Nr. [99-3515](#)) 3 straipsnio 4 dalimi ir atsižvelgdamas į Apskaitos standartų komiteto 2008 m. gruodžio 10 d. nutarimą Nr. 24-17-1:

1. T v i r t i n u 15-ąjį verslo apskaitos standartą „Investicijos į asocijuotąsias įmones“ (pridedama).

2. P r i p a ž į s t u netekusiais galios nuo 2009 m. sausio 1 d.:

2.1. viešosios įstaigos Lietuvos Respublikos apskaitos instituto standartų tarybos 2003 m. gruodžio 4 d. nutarimą Nr. 10-2-1 „Dėl 15-ojo verslo apskaitos standarto „Investicijos į asocijuotas įmones“ (Žin., 2004, Nr. 43-1437; 2005, Nr. 46);

2.2. viešosios įstaigos Lietuvos Respublikos apskaitos instituto direktoriaus 2005 m. balandžio 4 d. įsakymą Nr. VAS-2 „Dėl 15-ojo verslo apskaitos standarto „Investicijos į asocijuotas įmones“ papildymo“ (Žin., 2005, Nr. [46-1532](#));

2.3. viešosios įstaigos Lietuvos Respublikos apskaitos instituto direktoriaus 2006 m. kovo 28 d. įsakymą Nr. VAS-1 „Dėl 15-ojo verslo apskaitos standarto „Investicijos į asocijuotas įmones“ pakeitimo“ (Žin., 2006, Nr. [37-1326](#));

2.4. viešosios įstaigos Lietuvos Respublikos apskaitos instituto direktoriaus 2006 m. gruodžio 22 d. įsakymą Nr. VAS-25 „Dėl 15-ojo verslo apskaitos standarto „Investicijos į asocijuotas įmones“ pakeitimo“ (Žin., 2007, Nr. [1-53](#)).

DIREKTORIUS

AUDRIUS LINARTAS

PATVIRTINTA
viešosios įstaigos Audito ir apskaitos
tarnybos direktoriaus
2008 m. gruodžio 17 d.
įsakymu Nr. VAS-15

15-ASIS VERSLO APSKAITOS STANDARTAS „INVESTICIJOS Į ASOCIJUOTĄSIAS ĮMONES“

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šio standarto tikslas – nustatyti investicijų į asocijuotąsias įmones registravimo investuotojo apskaitoje ir pateikimo finansinėse ataskaitose tvarką.
2. Šis standartas taikomas investicijų į asocijuotąsias įmones apskaitai, sudarant įmonės ir įmonių grupės finansines ataskaitas.
3. Šiame standarte žodis „akcininkas“ suprantamas kaip pelno siekiantis juridinis ir (ar) fizinis asmuo, įgijęs įmonės akcijų, pajų ar kitų nuosavybės teisių (toliau – akcijos).
4. Jei investuotojas sudaro metines konsoliduotąsias finansines ataskaitas, tai jo, kaip atskiros įmonės, rengiamos finansinės ataskaitos šiame standarte vadinamos įmonės atskiromis finansinėmis ataskaitomis.

II. PAGRINDINĖS SĄVOKOS

Asocijuotoji įmonė – įmonė, kuriai reikšmingą poveikį gali daryti kita įmonė ir kuri nėra kitos įmonės dukterinė įmonė ar pagal jungtinės veiklos (partnerystės) sutartį veikianti įmonė.

Dukterinė įmonė – įmonė, kuriai kita įmonė gali daryti tiesioginį ar netiesioginį lemiamą poveikį.

Įmonės finansinių ataskaitų rinkinys – finansinių ataskaitų rinkinys, kuriame pateikiami finansiniai duomenys apie įmonės finansinę būklę, veiklos rezultatus, pinigų srautus.

Neigiamas prestižas – suma, kuria įgijėjo sumokėta kaina yra mažesnė už įsigytosios įmonės grynojo turto dalies vertę arba įsigyto verslo grynojo turto vertę.

Prestižas – suma, kuria įgijėjo sumokėta kaina viršija įsigytosios įmonės grynojo turto dalies ar įsigyto verslo grynojo turto vertę ir iš kurios įgijėjas ateityje tikisi gauti ekonominės naudos.

Reikšmingas poveikis įmonei – galimybė nedarant lemiamo poveikio įmonei dalyvauti priimant jos finansinės ir ekonominės veiklos sprendimus.

III. REIKŠMINGO POVEIKIO NUSTATYMAS

5. Dažniausiai reikšmingas poveikis yra tada, kai įmonė turi kitos įmonės akcijų, suteikiančių visuotiniame akcininkų susirinkime ne mažiau kaip 20 procentų balsų.

6. Jeigu kitos įmonės akcijos visuotiniame akcininkų susirinkime suteikia mažiau kaip 20 procentų balsų, tai reikšmingas poveikis įmonei, į kurią investuota, gali būti pripažįstamas, jeigu yra nors vienas iš šių požymių:

- 6.1. Investuotojas dalyvauja įmonės valdymo organuose.
- 6.2. Investuotojas dalyvauja nustatant įmonės veiklos politiką.
- 6.3. Investuotojas su įmone, į kurią investuota, keičiasi vadovaujančiais darbuotojais.
- 6.4. Investuotojas ir įmonė, į kurią investuota, teikia viena kitai svarbią techninę informaciją.
- 6.5. Investuotojas ir įmonė, į kurią investuota, sudaro reikšmingų sandorių.

IV. INVESTICIJŲ Į ASOCIJUOTĄSIAS ĮMONES PATEIKIMAS FINANSINĖSE ATASKAITOSE

7. Investuotojas, kuris turi dukterinių ir asocijuotųjų įmonių, konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose investicijas į asocijuotąsias įmones parodo taikydamas nuosavybės metodą, išskyrus investicijas, nurodytas šio standarto 10–13 ir 30 punktuose. Investuotojas savo atskirose finansinėse ataskaitose investicijas į asocijuotąsias įmones parodo savikainos metodu.

Punkto pakeitimai:

Nr. [VAS-7](#), 2009-06-30, Žin., 2009, Nr. 83-3486 (2009-07-14), i. k. 10920AAISAK000VAS-7

8. Investuotojas, kuris turi asocijuotųjų, bet neturi dukterinių įmonių ir konsoliduotųjų finansinių ataskaitų nesudaro, savo finansinėse ataskaitose investicijas į asocijuotąsias įmones parodo savikainos metodu, o aiškinamajame rašte pateikia informaciją apie investicijas, apskaičiuotas nuosavybės metodu, tik tuo atveju, jei asocijuotųjų įmonių finansinių ataskaitų duomenys investuotojui yra reikšmingi.

Punkto pakeitimai:

Nr. [VAS-7](#), 2009-06-30, Žin., 2009, Nr. 83-3486 (2009-07-14), i. k. 10920AAISAK000VAS-7

9. Investuotojas, kuris turi dukterinių ir asocijuotųjų įmonių, bet, naudodamasis Lietuvos Respublikos įmonių grupių konsoliduotosios finansinės atskaitomybės įstatymo (Žin., 2001, Nr. [99-3517](#); 2008, Nr. [79-3099](#)) nustatytais išimtimis, konsoliduotųjų finansinių ataskaitų nesudaro, savo finansinėse ataskaitose investicijas į asocijuotąsias įmones parodo savikainos metodu, o aiškinamajame rašte pateikia informaciją apie investicijas, apskaičiuotas nuosavybės metodu, tik tuo atveju, jei asocijuotųjų įmonių finansinių ataskaitų duomenys investuotojui yra reikšmingi.

Punkto pakeitimai:

Nr. [VAS-7](#), 2009-06-30, Žin., 2009, Nr. 83-3486 (2009-07-14), i. k. 10920AAISAK000VAS-7

10. Jei akcijos įsigytos numatant jas perparduoti, investicija į tokias akcijas apskaitoje užregistruojama ir finansinėse ataskaitose parodoma kaip skirtas parduoti finansinis turtas 18-ojo verslo apskaitos standarto „Finansinis turtas ir finansiniai įsipareigojimai“ nustatyta tvarka, kai ji atitinka visus šiuos kriterijus:

10.1. Esant įprastoms pardavimo sąlygoms, tokią investiciją į asocijuotąsias įmones galima greitai parduoti.

10.2. Investicijos į asocijuotąsias įmones pardavimas turi būti labai tikėtinas. Investicijų pardavimas yra labai tikėtinas, kai yra abi šios sąlygos:

10.2.1. tų investicijų pardavimas yra pradėtas, vykdoma aktyvi pirkėjo paieška ir neketinama atsisakyti jas parduoti;

10.2.2. investicijas planuojama parduoti per 12 mėnesių nuo jų užregistravimo trumpalaikio finansinio turto sąskaitoje datos.

11. Jei investicijos į asocijuotąsias įmones per 12 mėnesių nuo įsigijimo neparduodamos (arba atsisakoma ketinimo parduoti), jos toliau parodomos pagal 7–9 punktų reikalavimus. Tai laikoma apskaitos politikos pakeitimu, kuris parodomas 7-ojo verslo apskaitos standarto „Apskaitos politikos, apskaitinių įvertinimų keitimas ir klaidų taisymas“ nustatyta tvarka.

12. Jei įmonės, į kurią investuota, veiklai taikomi reikšmingi ilgalaikiai apribojimai, dėl kurių investuotojas negali daryti reikšmingo poveikio, tai savo atskirose ir konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose investicijas į asocijuotąsias įmones jis parodo taikydamas savikainos metodą.

13. Jeigu taikant nuosavybės metodą reikalinga informacija negali būti gauta be ypač didelių išlaidų ir laiko sąnaudų, tai atskirose ir konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose investicijas į asocijuotąsias įmones investuotojas parodo taikydamas savikainos metodą.

14. Investuotojas nustoja taikyti nuosavybės metodą, kai atsiranda nors viena iš šių sąlygų:

14.1. Prarandamas reikšmingas poveikis asocijuotajai įmonei.

14.2. Atsiranda reikšmingų įmonės, į kurią investuota, veiklos apribojimų, dėl kurių suvaržoma investuotojo galimybė daryti reikšmingą poveikį.

14.3. Jeigu taikant nuosavybės metodą reikalinga informacija negali būti gauta be ypač didelių išlaidų ir laiko sąnaudų.

14.4. Asocijuotųjų įmonių finansinių ataskaitų duomenys investuotojui tampa nereikšmingi.

V. NUOSAVYBĖS METODAS

15. Nuosavybės metodas pradedamas taikyti nuo tos datos, kai įmonė, į kurią investuota, atitinka asocijuotosios įmonės apibrėžimą.

16. Pirmą kartą apskaitoje pripažįstant investicijas, jos užregistruojamos įsigijimo savikaina. Įsigijimo savikaina nustatoma prie sumokėtos (mokėtinės) pinigų ar pinigų ekvivalentų sumos arba kito perduoto turto, prisiimtų įsipareigojimų ar išleistų nuosavybės vertybinių popierių tikrosios vertės atsiskaitymo datą pridėdant visas išlaidas, tiesiogiai priskiriamas įsigijimui.

17. Kai konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose investicijas į asocijuotąsias įmones investuotojas rodo vadovaudamasis šio standarto 7 punkto nuostata, tai įsigyjant šias investicijas susidaręs prestižas, apskaičiuotas 14-ojo verslo apskaitos standarto „Verslo jungimai“ nustatyta tvarka, balanse atskirai neparodomas, nes jis yra investicijų į asocijuotąją įmonę dalis. Prestižas amortizuojamas per investuotojo nustatytą laikotarpį. Sudarant konsoliduotąsias finansines ataskaitas, investicijos į asocijuotąją įmonę vertė koreguojama prestižo amortizacijos suma.

18. Jeigu konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose investicijos į asocijuotąsias įmones rodomos vadovaujantis šio standarto 7 punkto nuostata, tai įsigytos investicijos, užregistruotos įsigijimo savikaina, vertė vėliau didinama ar mažinama atsižvelgiant į asocijuotosios įmonės, į kurią investuota, grynojo turto dalies pasikeitimus, įvykusius po įsigijimo, ir grynojo pelno (nuostolių) dalį, apskaičiuotą asocijuotosios įmonės finansinių ataskaitų datą.

19. Jei investuotojas ir asocijuotoji įmonė turi reikšmingų tarpusavio sandorių, tai, apskaičiuojant investicijų vertę, investuotojui tenkanti šių sandorių nerealizuoto pelno ar nuostolių dalis turi būti eliminuojama.

20. Jei asocijuotosios įmonės metinių finansinių ataskaitų ir investuotojo metinių finansinių ataskaitų datos yra skirtingos, tai asocijuotoji įmonė finansines ataskaitas investuotojui turėtų parengti investuotojo finansinių ataskaitų datą.

21. Jei asocijuotosios įmonės ir investuotojo finansinių metų pabaigos data skiriasi, o asocijuotoji įmonė negali parengti finansinių ataskaitų tą pačią datą, kaip ir investuotojas, tai investuotojas gali naudoti ir kitos datos finansinių ataskaitų duomenis. Laikantis pastovumo principo, laikotarpis tarp investuotojo ir asocijuotosios įmonės finansinių ataskaitų datų turi būti vienodas. Laikotarpis tarp investuotojo ir asocijuotosios įmonės metinių finansinių ataskaitų datų negali būti ilgesnis kaip trys mėnesiai.

22. Jei investuotojo ir asocijuotosios įmonės metinių finansinių ataskaitų datos skirtingos, nustatant investicijos vertę nuosavybės metodu, duomenys turi būti koreguojami visų reikšmingų sandorių, įvykusių tarp šių įmonių finansinių ataskaitų datų, rezultatais.

23. Jei investuotojo ir asocijuotosios įmonės apskaitos politika skirtinga, nustatant investicijos vertę nuosavybės metodu, duomenys turi būti koreguojami. Duomenys gali būti nekoreguojami tik tokiu atveju, jei koregavimo rezultatai būtų nereikšmingi.

24. Jei asocijuotoji įmonė turi privilegijuotoms akcijoms, kurios priklauso kitiems investuotojams, su kaupiamuoju dividendu tenkančių neišmokėtų dividendų, apskaičiuodamas

savo pelno ar nuostolių dalį, investuotojas turi atsižvelgti į šių dividendų sumą, nepaisydamas to, ar dividendai buvo paskelbti, ar ne.

25. Jei investuotojo nuostolių dalis asocijuotojoje įmonėje viršija jo investicijos balansinę vertę, tai, investicijas į asocijuotąsias įmones parodydamas konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose, investuotojas pripažįsta nuostolius, lygius savo investicijos vertei. Investicija parodoma nuline verte. Jei investuotojas įsipareigoja iš dalies padengti asocijuotosios įmonės nuostolius ar prisiima kitus įsipareigojimus, o investicijos vertė jau lygi nuliui, jis pripažįsta įsipareigojimą. Jei įsipareigojimo padengti nuostolius ir kitų įsipareigojimų nėra, nuostoliai, viršijantys investicijos vertę, užregistruojami nebalansinėse sąskaitose.

26. Kai asocijuotosios įmonės veikla tampa pelninga, investuotojas konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose pelno dalį parodo tik padengęs nebalansinėse sąskaitose užregistruotus nuostolius.

27. Konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose investicijos į asocijuotąsias įmones, apskaičiuotos nuosavybės metodu, turi būti parodomos ilgalaikio finansinio turto dalyje.

VI. SAVIKAINOS METODAS

28. Registruojant investicijas į asocijuotąją įmonę apskaitoje savikainos metodu, jos užregistruojamos įsigijimo savikaina. Kai investicijų balansinė vertė yra didesnė už sumą, tikėtiną atgauti už tą investiciją, investicijų vertės sumažėjimas apskaitoje užregistruojamas 18-ojo verslo apskaitos standarto „Finansinis turtas ir finansiniai įsipareigojimai“ nustatyta tvarka.

29. Iš asocijuotosios įmonės gauti dividendai ar kitos tiesioginės išmokos, gautos paskirsčius įmonės, į kurią investuota, pelną, pripažįstamos finansinės ir investicinės veiklos pajamomis ir parodomos pelno (nuostolių) ataskaitoje.

30. Investicijos į pelno nesiekiančius ribotos civilinės atsakomybės juridinius asmenis tiek atskirose, tiek konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose parodomos taikant savikainos metodą.

31. Ilgalaikės investicijos, apskaičiuotos savikainos metodu, į asocijuotąsias įmones finansinėse ataskaitose turi būti parodomos ilgalaikio finansinio turto dalyje.

VII. INFORMACIJOS ATSKLEIDIMAS AIŠKINAMAJAME RAŠTE

32. Aiškinamajame rašte turi būti atskleista:

32.1. asocijuotųjų įmonių sąrašas ir jų teisinė forma;

32.2. investuotojo dalis procentais asocijuotosios įmonės kapitale ir balsų, kuriuos suteikia turimos akcijos, dalis procentais, jei turimų akcijų skaičius skiriasi nuo jų suteikiamų balsų skaičiaus;

Punkto pakeitimai:

Nr. [VAS-7](#), 2009-06-30, *Žin.*, 2009, Nr. 83-3486 (2009-07-14), i. k. 10920AAISAK000VAS-7

32.3. priežastys, dėl kurių sudarant finansines ataskaitas taikomas nuosavybės metodas, kai investuotojui priklauso akcijos, suteikiančios mažiau negu 20 procentų balsų;

32.4. priežastys, dėl kurių sudarant finansines ataskaitas netaikomas nuosavybės metodas, kai investuotojui priklauso akcijos, suteikiančios daugiau negu 20 procentų balsų.

33. Jeigu investuotojas savo finansinių ataskaitų aiškinamajame rašte pateikia informaciją apie nuosavybės metodu apskaičiuotas investicijas į asocijuotąsias įmones, tai privalo pateikti informaciją apie įsigyjant investicijų į atskiras asocijuotąsias įmones susidariusį prestižą, jo amortizaciją ir investicijų į asocijuotąsias įmones vertę, patikslintą prestižo amortizacijos suma.

34. Jeigu investuotojas savo finansinių ataskaitų aiškinamajame rašte pateikia informaciją apie nuosavybės metodu apskaičiuotas investicijas į asocijuotąsias įmones ir jam

tenkanti asocijuotosios įmonės nuostolių dalis yra didesnė už jo investicijos balansinę vertę, tai šiame aiškinamajame rašte turi būti pateikiama informacija apie nebalansinėse sąskaitose užregistruotą jam tenkančią kiekvienos asocijuotosios įmonės nuostolių dalį.

35. Kiekvienos asocijuotosios įmonės pelnas ar nuostoliai, tenkantys investuotojui dėl nuosavybės metodu apskaičiuotų investicijų, turi būti atskleisti aiškinamajame rašte.

VIII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

36. Pagal šį standartą tvarkoma 2009 m. sausio 1 d. ir vėliau prasidedančių finansinių metų apskaita ir sudaromos 2009 m. sausio 1 d. ir vėliau prasidedančių ataskaitinių laikotarpių finansinės ataskaitos. Šis standartas gali būti taikomas ir sudarant ankstesnių ataskaitinių laikotarpių finansines ataskaitas.

37. Investuotojas, kuris ankstesnių laikotarpių savo atskirose finansinėse ataskaitose investicijas į asocijuotąsias įmones parodė nuosavybės metodu, šį standartą turi taikyti 7-ojo verslo apskaitos standarto „Apskaitos politikos, apskaitinių įvertinimų keitimas ir klaidų taisymas“ nustatyta tvarka.

Pakeitimai:

1.

Audito ir apskaitos tarnyba, Įsakymas

Nr. [VAS-7](#), 2009-06-30, Žin., 2009, Nr. 83-3486 (2009-07-14), i. k. 10920AAISAK000VAS-7

Dėl 15-ojo verslo apskaitos standarto "Investicijos į asocijuotąsias įmones" pakeitimo